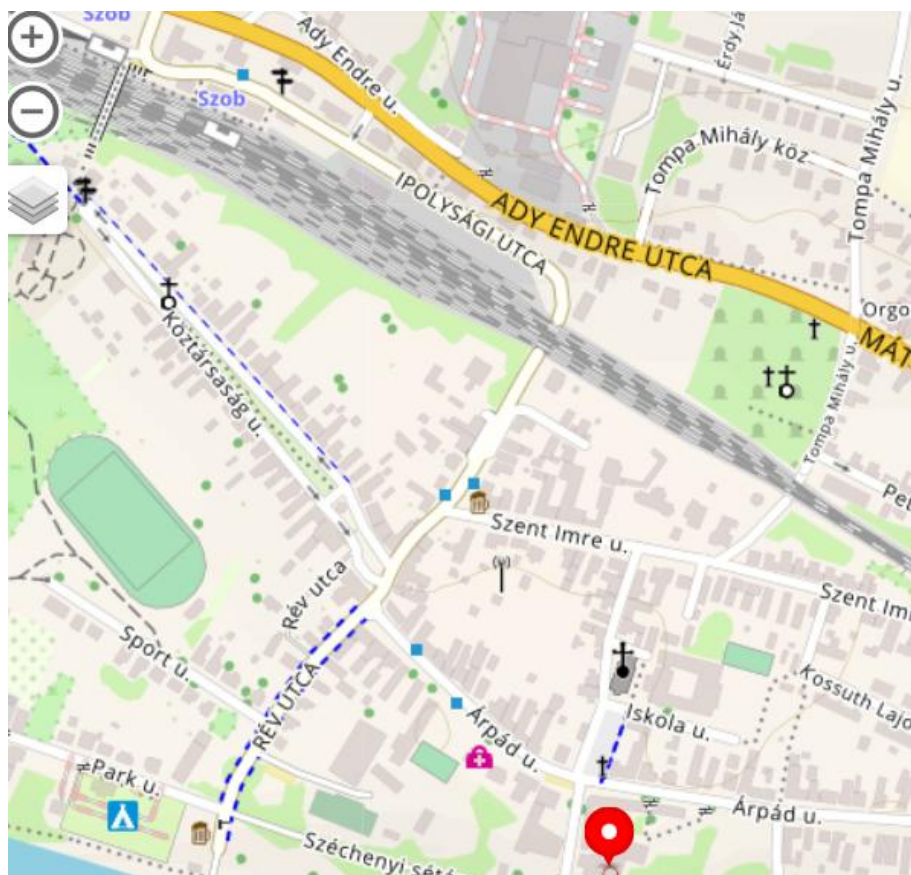

SZOB

A **Börzsöny Múzeum**, a Szent László utca 14.

A múzeum előtörténete egészen az 1930-as évekig nyúlik vissza. A környéken folytatott régészeti feltáró munka eredményeként az évek során értékes leletanyag gyűlt össze. mivel már ekkor tervszerű régészeti feltáró munka folyt Szob területén. Az ásatásokat a nagymarosi Polgári Iskola tanára, Horváth Adolf János kezdte meg, majd 1945-ben bekövetkezett halála után az ő munkásságát Laczus Géza ^[1] tanító folytatta. Laczus a Magyar Nemzeti Múzeum megbízott leletmentőjeként számos régészeti anyagot mentett meg a pusztulástól. Laczus Géza vetette fel a leletanyag múzeum keretében való bemutatásának gondolatát.

A **Börzsöny Múzeum** működési engedélyét 1960. szeptember 20-án adták ki. Vezetésével Katona Viktort bízták meg, akit 1962. december 1-től Laczus Géza követett. A múzeum 1963. január 1-től került a megyei hálózatba. Az első kiállítás a Járási Tanács épületének folyosóján, 6 megvilágított tárlóban nyílt meg. A bemutatott anyag gyűjtőterülete az Ipoly-völgye volt.

Az anyag elhelyezésére új épületet vásároltak, amelyben - az átalakítási munkák befejezése után - 1968. augusztus 30-án állandó kiállításokkal nyílt meg az új múzeum.

Laczus Géza 1976-ban bekövetkezett halála után az ő feleségét bízták meg a múzeum vezetésével. 1977-ben az épület tetőterében alakítottak ki raktárat a néprajzi anyagnak. Még ugyanebben az évben felújították az állandó kiállításokat is.

Szob története

Ősidőktől lakott hely. Egy 1138-ból származó oklevél említi először, amely többek között a dömösi apátság birtokán szolgáló 14 szobi bognár nevét is felsorolja. A középkori falu a hegyek között, a mai Pusztaszob területén feküdt. Nagy Lajos a nosztrai pálosoknak adja a szobi vámjogot, és kiváltságokban részesíti a települést. II. Lajos tartozása fejében az esztergomi káptalannak juttatja. Elpusztítja a tatár, 1641-ben pedig egy váci portyázó török csapat felégeti. A lakosság a török időben a Duna mellé, a község mai helyére húzódik. Az esztergomi káptalan 1720-ban szlovákokat telepít a megfogyatkozott magyar lakosság közé. A kegyúri jog 1892-ben a birtok megvásárlásával a Luczenbacher családra száll át, amelynek nagylelkűsége a plébánia életét viszi előre, vállalkozásai pedig a község fejlődését segítik. Szob egy ideig járási székhely is.

A községben élt 3 éves koráig Kodály Zoltán, atyja itt volt állomásfőnök.

Szent László plébánia története

A török idő előtti egyházi állapotot számba vevő Pázmány-féle, 1629-es összeírás, akkor a váci egyházmegye területén fekvő „Zob”-ot, az esztergomi érsek fennhatósága alá tartozó exempt plébániák között említi.

A mai római katolikus templom helyén állt - 1686-ban készült metszet alapján - Szob középkori temploma állt.

1718-ban egy átépítés kapcsán már Szent László tiszteletére szentelt templomról írnak a források. 6 regiszteres orgona.

A mai későbarokk templom 1775-1778 között épült fel.

Az oltár fő alakjai Szent István (bal) és Szent Imre (jobb) fából készültek. A tabernákulum („kis hajlék az oltári szentség részére) két oldalát térdelő angyalok díszítik. Az oltárkép Szent Lászlót ábrázolja,

Szent István, Szent Imre

Pad „L J” (Luczenbacher János)
monogramjával

A régi orgona áthelyezésre került az új templomba, de ott hangereje nem volt elegendő. 1794-ben új orgonát rendeltek a Rajecben (ma Szlovákia) működő Pazsiczky család műhelyéből. Egy 16 regiszteres orgona készült, de a régi orgona sípjai is megszólalnak benne. Kiemelkedően ritka és értékes hangszer: a kétmanuális Pazsiczky-orgonákból mindössze öt maradt fenn. Magyarországon a szobi az egyetlen, mintegy 80 %-ban őrzi eredeti állapotát.

A toronyóra szerkezete – 1898-ban készült Bécsben

A templomnak négy harangja van: a lélekharang (1756), a kisharang (1923) és a két nagyharang (Szent László és Boldogasszony harang), nyilasok az összetört harangokat el akarták vinni beolvasztani fegyvernek, de a vasutasok nem hagyták, állomás raktárában elrejtették így 1958-ban lettek újra öntve.

A szobi Luczenbacher-kastély

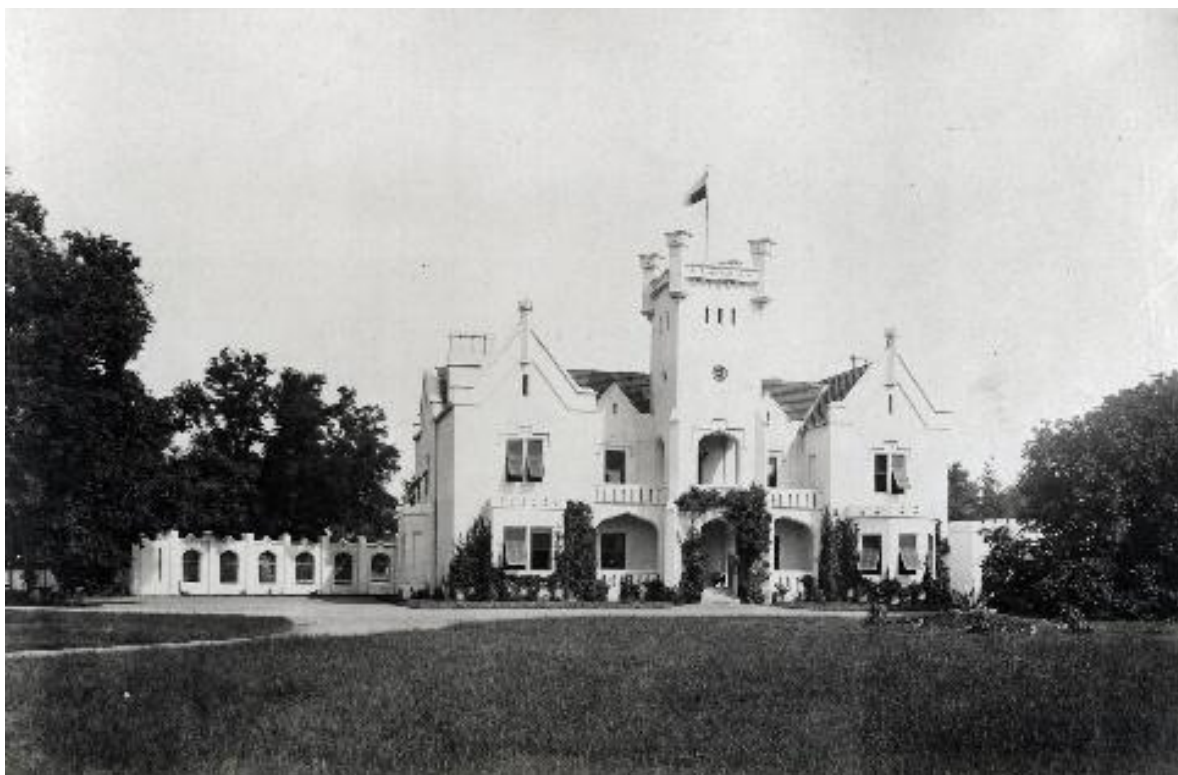
Luczenbacher család kastélya, amelynek történetében sok a fehér folt, kevés írásos dokumentum található róla. Az udvarán XIII. században épült Árpád-kori templom, amelyet a XVIII. század elején bontottak le. A mai utcafronton álló egyszerű földszintes épület eredetileg két külön ház volt, amelyek a XVIII. század végéről származnak. A kastély mai parkjának területén állt az első szobi iskolaépület, az "oskolaház" is.

A belga gyökerekkel rendelkező, előkelő Luczenbacher család vagyoni gyarapodásának eredményeképpen lehetősége nyílt folyamatosan felvásárolni ezeket az épületeket és telkeket. Először egy kis házban laktak, amelyet folyamatosan bővítettek.

Ezek mögé, a terület közepére építettek egy földszintes kúria jellegű épületet a XIX. század második felében. Ennek átépítésére a XX. század elején került sor. 1904-1907 között készült el az új kastélyépület klasszicizáló és neobarokk stílusban.

A kastély tervezője Alpár Ignác építész volt. Az Országos Műemléki Felügyelőség 1987-ben "városképi jelentőségű építmény"-nek nyilvánította. A kastélyt 1930-ban a csödbe jutott család eladta, amelyet a lazarista rend vásárolt meg és rendházként működtetett. 1950-ben a rendek megszüntetésekor felszámolták a papnevelőt, majd államosították az

épületet nevelőotthon céljára. A rendszerváltás után visszakapta a rend a kastélyt, ahol azóta a Szent László Gimnázium kollégiuma működik.

Luczenbacher Miklós a földművelési minisztériumnak dolgozott, majd 1896-ban Pettenden vásárolt birtokán építtetett gót stílusú kastélyt a Földvály család egykori kúriájának helyén, gyönyörű kerttel. Az épület a színházépítészeti munkájáról is ismert Voyta Adolf nagyszabású terveit dicsérte.

A Luczenbacher-kastély előcsarnoka

A birtokon Luczenbacher telivérmenest tartott, mintagazdaságot működtetett, a lótenyésztésben világsikereket ért el. Fél évszázadon át a térség páratlan helyszínéeként **tartották számon a pettendi ménesbirtokot.**

Egész életét a lovasvilágnak szentelte, az országnak számos jó vérvonalú állatot megszerzett utazásai során, még utolsó éveiben is versenylovakkal foglalkozott. Luczenbacher Miklós 83 éves korában hunyt el, ám örökösei nem vitték tovább a megkezdett életpályát, és eladták a nagyhírű ménest.

A tehetsős családtól 1945-ben jelentős mértékű birtoktulajdont koboztak el, a kastélyban pedig lakásokat alakítottak ki.

Miután lakói elhagyták, a 60-as, 70-es években néhány év leforgása alatt az enyészeté lett, a környékeliek szinte az utolsó tégláig elhordták azt saját építkezéseikhez. Csak néhány gazdasági épület maradt fenn, melyet a helyi termelőszövetkezet vett igénybe tehenészeti célokra.

Luczenbacher temetőkápolna

A Luczenbacher család által épített temetőkápolna bejárata felett egy mozaikkép látható: Mária a kisdeddal.

Felette az 1851-es évszám olvasható, ám ez feltehetőleg csak az építkezés kezdetét jelenti, később az 1852-es évet jelölik meg az építés évének. A kápolna alatt egy sírkamra található, amelyben a család összes tagját eltemették.